

Een schaakmuseum in de nok van een huis

Het schaakspel kan een bijna mateloze fascinatie oproepen bij liefhebbers. Dat blijkt wel uit de enorme verzameling curiosa die Oostrummer Joop Jansen (41) bij elkaar heeft gebracht rond dit eeuwenoude spel.

Door Ruud Linssen

OOSTRUM • De twee grootste slaapkamers, verbonden door een halletje, bevinden zich in de nok van het woonhuis. Dit is de wereld van Joop Jansen, de wereld van het schaakspel. Zijn vrouw komt hier alleen om vrienden en familie rond te leiden. Haar zus heeft zojuist voor het eerst een kijkje genomen. Met grote ogen zit ze nu op de bank in de huiskamer.

Wat ze gezien heeft, is een onvoorstelbare verzameling curiosa rond het koningspaar en zijn veertien kornuiten. Schaakstukken staan in talloze variaties op borden van vrijwel elke maat en soort. „Kijk, deze stukken zijn gemaakt van kamelenbeen. En deze hebben gediend als promotiemateriaal voor een farmaceutische producent.” De laatsten hebben aan de onderkant een plastic bodem waarachter – jawel hoor – een rood-zwart pilletje is opgeslagen.

„En waar deze stukken van zijn gemaakt, raad je nooit.” Dezelfde witte vorm, waarop de tekenen van paard en toren staan, komt bekend voor. „Verwarmingsknoppen”, zegt hij triomfantelijk.

De schaakstukken komen ook terug op schilderijen en posters aan de muren, een badhanddoek bij het raam, postzegels en ansichtkaarten in een kast, een boxershirt die over een stoel hangt. En in negenduzend boeken, een van de grootste particuliere collecties van Nederland.

„Het is een verslaving, ja. Alleen zijn hiervoor geen pilletjes”, grijnst Jansen, die per dag gemiddeld drie uur bezig is met

Joop Jansen uit Oostrum: „Het schaakspel is een verslaving. Alleen zijn hier geen pilletjes voor.” foto Gé Hirdes

het schaakspel. Op dit moment speelt hij 25 partijen tegelijk met mensen van over de hele wereld. Elke zet wordt apart per brief verstuurd. Een potje schaak met een Australiër duurt soms wel vijf jaar. Dit eeuwenoude spel kan mensen totaal in hun greep krijgen. Dat bewijst de omvang van de liefhebberij van Jansen, maar ook de verzameling zelf. Monopoly of Stratego hebben bijvoorbeeld nog geen fractie van deze nevenproducten opgeleverd. Of de schaakstukken die uit wasknijpers zijn gesneden ten tijde van de oorlog. Blijkbaar kon de maker in de tijd van voedselbonnen, bombardeementen en hongerwinter niet zonder het spel. De versleekkundige schaakt

sinds zijn tienerjaren. „Op de middelbare school zat ik in de banken met een klein schaakbord op mijn knieën. Voortdurend wilde ik stellingen doorgronden. Eenmaal heb ik een klas moeten overdoen, puur omdat ik teveel tijd had besteed aan het schaken.”

Het moet de fascinatie zijn voor de logica in haar meest zuivere vorm. Bij schaken komt geen geluk kijken. Alles op het bord valt te beredeneren, totdat de 'grijze processor' onder het schedeldak het niet meer kan verwerken. De beste schaker is degene die dat breekpunt het langst kan uitstellen.

Deze liefde voor het spel, met obsessionele kantjes, heeft zich bij Jansen tien jaar geleden ver-

mengd met verzamelwoede. Een Tsjech bezorgde hem toen ongevraagd twee grote postzaken met schaakboeken. Dat was het vonkje. Wat daaruit volgde, staat in de ruimtes bovenin het huis dat hij vorig jaar met zijn vriendin heeft betrokken.

Wat hij bij elkaar heeft gebracht, gaat elk bevattingvermogen te boven. Schaakmateriaal uit alle Europese landen. Daaronder zijn uitzonderlijke stukken, zoals de klok in het halletje. Gemaakt ter gelegenheid van het wereldkampioenschap in 1987 in Sevilla. Daarvan bestaan er volgens Jansen maar drie. De andere twee exemplaren zijn in het bezit van de deelnemende schakers: Kasparov en Karпов. De Oostru-

mer laat doorslagen zien van formulieren waarop wereldspelers de zetten van hun partijen hebben genoteerd.

Regelmatig bezoekt Jansen speciale beurzen, waar een select gezelschap van zo'n vijftig verzamelaars bij elkaar komt. Praten met gelijkgestemden. „De meesten hebben zich ergens op gespecialiseerd, zoals boeken of schaakspellen. Mijn beperking is dat ik alles wil hebben.”

Niettemin heeft hij moeten inbinden. Sinds twee jaar heeft hij een relatie, sinds acht weken een zoon. „Ik besteed al minder tijd aan het spel. Dat kan ook niet anders. En als we straks misschien nog een kind krijgen, moet ik een alternatieve ruimte zoeken.” Even trekt hij een minlijk gezicht